

Sosyal Hizmet Araştırması, Uygulaması ve Eğitiminde Etnografinin Kullanımı

The Use of Ethnography in Social Work Research, Practice and Education

Doğa BAŞER¹

¹ Sosyal Hizmet Bölümü, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, dogabaser@selcuk.edu.tr, 0000-0002-7451-6590

Öz

Bu çalışmada sosyal hizmet araştırması, uygulaması ve eğitimi açısından etnografinin sosyal hizmete, sosyal hizmetin de etnografiye potansiyel katkıları ele alınmıştır. Araştırma başlığında müracaatçı-sosyal hizmet uzmanı etkileşiminin incelenmesi etnografinin sosyal hizmete bir katkısı olarak girilemez alanlara girerek sessizlerin sesi olmak ise sosyal hizmetin etnografiye bir katkısı olarak değerlendirilmiştir. Etnografi ve sosyal hizmet araştırması ilişkisi, bilgi-beceri temeli benzerliği ve etik zorluklar açısından incelenmiştir. Ayrıca etnografinin sosyal hizmet araştırmalarına nedenselliğin keşfi açısından katkı sunabileceği belirtilmiştir. Uygulama boyutunda etnografinin sosyal hizmet uzmanlarının mesleki yaşantılarını keşfetmeye ve mikro, mezo ve makro bağlantılarını somutlaştırıp geliştirmeye katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. Eğitim boyutunda ise etnografinin sosyal sorunların anlaşılması, gözlem-not tutma becerisinin gelişimi ve çokkültürlülüğün gelişimi noktalarında katkı sağlayabileceğinin altı çizilmiştir. Sonuç olarak etnografinin sosyal hizmet müfredatına dahil edilmesi, sosyal hizmet uygulaması öncesi dezavantajlı grupları tanımaya yönelik etkileşim içeren saha çalışmalarının geliştirilmesi, sosyal hizmet uzmanlarının ve eğitimcilerinin etnografik araştırmalar yapmaya teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Etnografi, Sosyal Hizmet, Nitel Araştırma.

Abstract

In this study examines the potential contributions of ethnography to social work and social work to ethnography in terms of social work research, practice and education. In terms of the research, examining the interaction of the client-social worker was considered as a contribution of ethnography to social work, and being the voice of the voiceless by entering inaccessible areas was considered as a contribution of social work to ethnography. The relationship between ethnography and social work research is analyzed in terms of knowledge, skill-based similarity and ethical challenges. It is also stated that ethnography can contribute to social work research in terms of exploring causality. In terms of practice, it was stated that ethnography would contribute to exploring the professional lives of social workers and to concretize and develop micro, mezo and macro connections. In terms of education, it was underlined that ethnography can contribute to the understanding of social problems, the development of observation-note-taking skills and the development of multiculturalism. As a result, it is recommended that ethnography should be included in the social work curriculum, field studies involving interaction to recognize disadvantaged groups should be developed, and social workers and educators should be encouraged to conduct ethnographic research.

Keywords: Ethnography, Social Work, Qualitative Research.

Derleme Makale
Review Article

Makale Atfı: Başer, D. (2025). Sosyal Hizmet Araştırması, Uygulaması ve Eğitiminde Etnografinin Kullanımı. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 9(1), 49-66.

DOI: 10.55109/tushad.1674155

Alındı 11.04.2025
Kabul Edildi 30.06.2025

Telif hakkı: © 2021 yazarlar tarafından. Lisans Sahibi Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, Rize, Türkiye. Bu makale, Creative Commons Attribution (CC BY) lisansının (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makaledir.

¹ İletişim kurulacak yazar: Doğa Başer, dogabaser@selcuk.edu.tr.

1. Giriş

Etnografi, antropolojik geleneklerden yararlanan, araştırmacıyı toplumsal dünyanın merkezine yerleştiren ve günlük bağlamda insanları anlamaya çalışan bir araştırma yaklaşımı ve dünyayı algılama biçimidir (Hall ve White, 2005). Bu niteliğiyle etnografi disiplinler arasında sıklıkla kullanılmaktadır. Örneğin sosyal hizmette, etnografinin bir yöntem ve araç olarak benimsenmesinin disiplinler arası perspektifi genişleteceği ve potansiyel paradigma değişimleri yaratabileceği belirtilmektedir (Balestrery, 2016). Etnografi, sosyal hizmet uzmanlarına etkili uygulama ve savunuculuk için gerekli olan müracaatçıların bakış açıları ve deneyimleri hakkında derinlemesine bir anlayış elde edilmesinde güçlü ve benzersiz bir araç sağlar (Haight vd., 2014). Etnografik araştırmalar insani hizmetleri, sosyal ve psikolojik sorunları da kendi odağına alır. Bu araştırmaların konu yelpazesi geniştir ve örneğin çocuk refahı (Aarre, 1998; De Montigny, 1995), evsizlik (Connolly, 2000; Desjarlais, 1997; Wagner, 1993), kentsel bağlamda uyuşturucular (Bourgeois, 2002), kırsal yaşam (Christensen vd., 1998), engelli bireyler (Davies, 1998), madde bağımlılığı (Alverson vd., 2001; Carr, 2010; Skoll, 1992) ve kronik ruhsal hastalıklara sahip bireyler için farklı politikaların etkileri (Rhodes, 1991; Townsend, 1998; Weinberg, 2005) gibi konuları içerir (Gillingham ve Smith 2020; Floersch ve ark, 2014). Ayrıca çağdaş etnografik araştırmalar dijitalleşme ve küreselleşmenin getirdiği yeni kültürel formasyonları ve toplumsal değişimleri de mercek altına almaktadır. Örneğin, dijital etnografi yaklaşımları, çevrimiçi toplulukların, sosyal medya hareketlerinin ve dijital platformlardaki kültürel fenomenlerin incelenmesiyle bireylerin ve grupların kimlik inşası, etkileşim biçimleri ve sanal dünyadaki toplumsal pratikleri hakkında yeni içgörüler sunmaktadır (Blomberg, Burrell & Guest, 2009; Gao, 2022). Bu sayede etnografi, sağlık hizmetleri, yönetim araştırmaları ve toplumsal adalet gibi farklı alanlarda da önemli bir araç haline gelmiş, eşitsizlikleri ve toplumsal olayların etkilerini bağlamsal ve incelikli bir şekilde analiz ederek, insan yaşamındaki dinamikleri ve sorunsalları çok boyutlu olarak değerlendirme yeteneğini güçlendirmiştir (Number Analytics, 2025; O'Reilly, 2019). De Montigny'göre (2018), sosyal hizmetin dağınık ve karmaşık dünyasına ilişkin etnografik çalışmalar, müracaatçıların hayatlarının gündelik gerçekliğine dayandığından sosyal bilimlere faydalı katkılarda bulunabilir. Goldstein (1994) ise sosyal hizmet uygulaması ile etnografi arasındaki yakınlığı tanımlamakta ve etnografiyi sosyal hizmet uygulaması için hem bir kaynak hem de bir model olarak önermektedir. Sosyal hizmetin ilgi alanı sosyal sorunlar olduğundan, nicel bulgular, sayısal olarak sorunların sıklıkları, kategorileri ve ileride ne olacağı hakkında bazı hesaplamaları tanımlayan bir dizi toplumsal gerçek sunar. Buna karşın bu bulgular bir vakanın ya da müracaatçının benzersiz durumu ve bu durum hakkında nasıl düşünmemiz gerektiği hakkında söyleyecek çok fazla şey içermeyebilir. Sosyal hizmet uzmanları müracaatçıların fenomenolojik olarak, içeriden dışarıya doğru tanımaya ve anlamaya çalıştıklarından etnografiye çok yakın bir pratik gerçekleştirirler. Dahası etnografik araştırmanın bulguları, deneysel çalışmaların istatistiksel çıkarımlarının aksine, uygulamaya adapte edilmek için tercüme edilmek zorunda değildir; aslında etnografinin dili, uygulamanın dilidir, her iki ses de doğal insan deneyimini yansıtır. Anlaşılacağı üzere etnografinin sosyal hizmette kullanımı uygulama ve yöntem açısından birtakım tartışmalar ile birlikte sürece dahil olmaktadır. Nitekim Gray ve McDonald (2006), sosyal hizmette kanıta dayalı yaklaşımlara giderek daha fazla önem verildiğini, bu tür yaklaşımların randomize klinik çalışmalara dayalı klinik uygulamada standardı yakalamayı amaç edindiğini belirtmekle birlikte bu yaklaşımların kavramsal açıdan sınırlı ve teorik olarak fakir olmakla eleştirildiğinin altını çizmektedir. Sonuç olarak günlük bağlamda insanları anlamaya çalışan bir araştırma yaklaşımı olan etnografinin sosyal hizmet uzmanlarına, müracaatçılara, politikacılara, eğitimcilere ve akademisyenlere potansiyel olarak önemli katkılar sağlayabileceği ve bunun ötesinde anlamlı sosyal bilimi teşvik edebileceği vurgulanmaktadır (Sinai-Glazer, 2024). Ancak ne yazık ki sosyal hizmet araştırmacıları tarafından yürütülen etnografik çalışmalar, diğer nitel araştırma türlerine kıyasla nispeten nadirdir (Gillingham ve Smith 2020; Sinai-Glazer, 2024). Gringeri ve diğerleri (2013), ABD'deki sosyal hizmet doktora programlarında 2008-2010 yılları arasında tamamlanan yetmiş beş tez üzerinde yaptıkları bir çalışmada, çalışmaların yalnızca yüzde 13'ünde etnografik yöntemlerden bahsedildiğini tespit etmiştir. Shannon ve diğerleri (2023) ise yakın tarihli bir kapsam belirleme çalışmasında sosyal hizmet

literatüründeki belirli bir bağlamda belirgin bir sorunla ilgilenen ve sosyal hizmet kuruluşları ve sosyal refah hizmetleri için de uygun bir etnografi yaklaşımı olan “odaklanmış etnografileri” incelemiştir. Düzinelerce sosyal hizmet dergisini incelediklerinde, 2018-2022 yılları arasında bu türden yalnızca 10 yayın bulmuşlardır. Bu çalışmada etnografinin kullanımı sosyal hizmet araştırması, uygulaması ve eğitimi açısından değerlendirilmiştir. Bunlar ayrı başlıklar olarak ele alınmaktaysa da başlıkların etkileşim içinde olduğu unutulmamalıdır. Nitekim Balestrery (2016) eğitim, araştırma ve uygulama ilgili çıkarımların sosyal hizmette birbirileri ile ilişkili bir bütün olduğunu ifade etmekle birlikte Goldstein (1994) da araştırma ve uygulamanın birbirinden ayrı uzmanlıklar ya da meslekler olduğu iddiasının ancak varsayımsal bir iddia olduğunu vurgulamaktadır. Son yıllarda uluslararası literatürde sosyal hizmet uygulaması (Sinai-Glazer, 2024; Gillingham ve Smith, 2020), sosyal hizmet eğitimi (Nadan, 2019; Gillingham ve Smith, 2020) ve sosyal hizmet araştırması (Nordstedt ve Gustafsson 2022; Mathias ve diğerleri, 2021) ile etnografi arasındaki bağı değerlendiren pek çok çalışma olsa da ülkemizde sosyal hizmet ve etnografi ilişkisi üzerine odaklanan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu etkileşime dayalı araştırma alanını görünür kılma ve tanıtmaya motivasyonu ile bu çalışma oluşturulmuştur. Bu amaçla araştırma boyutu; “Etnografinin Sosyal Hizmete Katkısı: Müracaatçı Sosyal Hizmet Uzmanı Etkileşiminin İncelenmesi”, “Sosyal Hizmetin Etnografiye Katkısı: Girilemez Alanlara Girerek Sessizlerin Sesi Olmak”, “Araştırma Repertuarındaki Benzerlikler: Bilgi Beceri Temeli”, “Etnografik Araştırmada Sosyal Hizmetin Doğasından Kaynaklanabilecek Etik Meseleler” ve “Etnografinin Metodolojik Katkısı Nicel Araştırmalara Katkı Sunmak ve Nedenselliği Sorgulamak” başlıkları ile ele alınmıştır. Uygulama boyutu ise “Etnografinin Sosyal Hizmet Uygulamasına Katkısı: Sosyal Hizmet Uzmanlarının Mesleki Yaşantılarını Keşfetmek” ve “Etnografinin Sosyal Hizmet Uygulamasına Katkısı: Mikro Mezzo ve Makro Bağlantıları Somutlaştırmak ve Geliştirmek” başlıkları ile değerlendirilmiştir. Son olarak ise eğitim boyutu “Sosyal Sorunların Anlaşılması”, “Gözlem ve Not Tutma Becerisinin Gelişimi” ve Çokkültürlülüğün Gelişimi alt başlıkları ile kritik edilmiştir.

2. Etnografi

Etnografik araştırmanın temel varsayımlarından biri, diğer insanların inançlarını, motivasyonlarını ve davranışlarını anlamanın en iyi yolunun, günlük yaşamlarında onlarla yakın ve uzun süreli etkileşime girmek olduğudur (Haight vd., 2014). Etnografinin amacı, düşünceyi, ritüeli, davranışı ve sosyal yapıyı yargılamadan anlamak olduğundan, bu tür saha çalışmalarının en önemli yönlerinden biri araştırmacının tutumunun alana girmeden önce "yüklenmemesi"dir. Etnografi, eylemlerin, olayların ve fiziksel nesnelerin araştırdığımız insanlar için ne anlam ifade ettiğini keşfetmeye çalışır (Julie Goodson-Laws 1994). Anlaşılacağı üzere etnografi içeridekilerin algılarını anlamaya öncelik verir. Bunun nedeni, içeriden edinilen bilginin bir kişinin bir grubun diline, normatif uygulamalarına ve anlam sistemine erişmesini mümkün kılmasıdır. Bununla birlikte, çalışılan katılımcıların, olayların, ortamların veya durumların dışında olan dışarıdaki perspektifler de önemlidir ve çalışmayı zenginleştirebilir (Fortune, 1994). Katılım ve zaman içinde gözlem etnografik araştırmanın temel taşları olsa da araştırmacılar genellikle geniş bir araştırma stratejisi yelpazesinden yararlanırlar. Bunlar arasında mülakatlar; yaşam öykülerinin toplanması, odak grupları, topluluk metinlerinin ve kayıtlarının incelenmesi ve bir topluluk içindeki 'kilit bilgi sahipleri' ile temasın geliştirilmesi yer alır. Benzer şekilde, etnograflar verilerini kaydetmek için ses kaydı, film çekimi, fotoğraf ve özellikle de bol miktarda saha notu dahil olmak üzere çok sayıda strateji kullanırlar. Etnograflar bu teknikler aracılığıyla topladıkları verileri doğrudan gözlemlerle birleştirerek katılımcıların çevresi içinde bir temsilini oluştururlar (Floersch vd., 2014). Anlaşılacağı üzere etnografi katılımcılarla uzun bir sürede yoğun etkileşim ile farklı veri türlerinin toplandığı ve değerlendirildiği bir araştırma yaklaşımıdır.

Etnografik bir çalışma yaparken araştırmacı, parçaların ve bütünü nasıl tutarlı olduğunu (veya birbirleriyle nasıl geliştiğini) gösterir. Diğer araştırma türlerinde olduğu gibi süreç, bir kişi bir sorun, nüfus, süreç, durum veya konu hakkında merakla başlar. Örneğin, kişi şiddetli ruhsal hastalığı olan annelerin kendilerine ve çocuklarına nasıl baktığını veya çocuk refahı alanında çalışanlarının ağır vaka yüklerini nasıl yönettiğini merak edebilir (Fortune, 1994). Genellikle etnografik çalışmalar yapan araştırmacılar insanların hikayelerini, görüşülen kişinin deneyimleri, gerçeklikleri ve yaşamı hakkındaki iddiaları olarak

ele alırlar. Bu tür anlatılar, marjinal ailelerin yaşamı, yoksulluk, akıl hastalığı, çatışma, bağımlılık ve benzeri konularda önemli veri kaynağı sunar (De Montigny, 2018; De Montigny, 2020). Sosyal hizmet uzmanları, örneğin, kalıcı yoksulluğun karmaşık nedenleri, ırkçılığın karmaşık etkileri veya bir ülkeye yeni gelenlerin çok yönlü ihtiyaçları hakkında bilgi edinebilirler. Nicel araştırma böyle bir bağlamda çok tarafsız yapısı nedeniyle, genellikle katılımcıları (özellikle araştırmacılardan kültürel olarak farklı olanları) şaşkın, yabancılaşmış ve hatta düşmanca veya korkmuş halde bırakabilir. Buna karşılık, genelde nitel araştırma özelde ise etnografi daha kişisel, etkileşimli ve daha az korkutucu olabilir (Goodson-Laws, 1994). Kuşkusuz etnografik bir araştırmanın bazı zorlukları da vardır. Öncelikle, bir kültürü, grubu ve insanları tanımak zaman alır. Bazı çalışmalarda sahada geçirilen zaman bir seneyi bulabilmektedir (Sands 1990). Ayrıca uzun araştırma süresi ve yoğun etkileşim de etnografinin tüm 'gerçeğe' doğrudan erişim sağlayabileceği anlamına gelmemelidir. Katılımcı gözlem yoluyla üretilen bilgi, yaşananların tam bir yansıması değil, araştırmacının yorumudur ve bu nedenle tartışmaya açıktır (Longhofer ve Floersch, 2012). Bu zorluklar etnografik araştırmanın doğasında var olan zorluklardır ve araştırmacının baştan öngörmesi ve çözümler üretmesi gereken bir süreci ifade eder.

3. Araştırma Boyutu

Başlangıç olarak, sosyal hizmet ile etnografi arasındaki ilişkinin tarihselliği vurgulanmalıdır. Yirminci yüzyılın başlarında Chicago'da, birkaç antropolog tarihte ilk kez etnografik araştırmayı 'evde' kullanmıştır. Chicago ekolü kent yaşamını incelemeye başladığında, Jane Addams da aynı kentte ve benzer metodolojik yaklaşımlarla sosyal hizmet teorisinin temellerini atmıştır (Nordstedt ve Gustafsson 2022). Sosyal hizmet tarihinde temel yapı taşları olan yerleşim evi sakinleri ve dost ziyaretçiler, yoksul ailelerle çalışırken insanların günlük yaşamlarını gözlemlemek, öğrenmek ve onlarla etkileşimde bulunmak için eğitilmişlerdir. Bu saha çalışması olarak etnografik yöntemin insanların ihtiyaçları hakkında bilgi toplamak amacıyla kullanıldığına işaret etmektedir. Başka bir deyişle, etnografik düşünme, uygulama ve bilgi toplama yöntemleri, başlangıcından itibaren sosyal hizmet mesleğinin DNA'sında yer almıştır. Gerald De Montigny (1995) tarafından yazılan Sosyal Çalışma: Alan Uygulamalarının Etnografyası, adlı eser sosyal çalışma alanındaki ilk etnografilerden biridir. Yazar, etnografik araştırmasında Kanadalı sosyal hizmet uzmanlarının gündelik uygulamalarından yola çıkmış, çocuk koruma alanında sosyal hizmet uzmanı olarak kendi deneyimlerinden de yararlanarak, sosyal hizmet uzmanlarının ayırt edici bir mesleki anlatı inşa etme pratiklerini incelemiştir (Sinai-Glazer, 2024). Dolayısıyla sosyal hizmet ile kentsel yaşamdaki etnografi arasında tarihsel bir yakınlık ve benzerlik olduğu söylenebilir. Araştırma başlığında "müracaatçı sosyal hizmet uzmanı etkileşiminin incelenmesi" etnografinin sosyal hizmete katkısı olarak, "girilemez alanlara girerek sessizlerin sesi olmak" ise sosyal hizmetin etnografiye katkısı olarak değerlendirilmiştir. Etnografinin ve sosyal hizmetin bilgi beceri temeli arasında benzerlikler vurgulanmış ayrıca sosyal hizmet alanında etnografik araştırma yaparken karşılaşılabilecek etik meselelere değinilmiştir. Son olarak Etnografinin sosyal hizmet alanındaki nicel araştırmalara nedensellik açısından katkı sunabileceği belirtilmiştir.

3.1 Etnografinin Sosyal hizmete Katkısı: Müracaatçı Sosyal Hizmet Uzmanı Etkileşiminin İncelenmesi

Sosyal hizmet araştırması açısından etnografinin en önemli katkılarının başında müracaatçı sosyal hizmet uzmanı arasındaki etkileşimin araştırılması bulunmaktadır. Bu önemli başlıklardan biridir çünkü ilginç bir şekilde önemli bir veri kaynağı ve neredeyse mesleğin temeli olmasına rağmen araştırmacının da kısır kaldığı alanlardan biridir (Broadhurst ve Mason 2014; Ferguson, 2014). Sosyal hizmet uzmanları müracaatçılarla birebir yakın etkileşime girer, ihtiyaçları olan müracaatçıları dinler, sorular sorar, gözlemler ve verilecek hizmet türünü belirlerler. Sosyal hizmet en temelde sosyal hizmet uzmanlarının algısal kapasitelerini kullanarak bir müracaatçının durumuyla ilgili bağlamsal verileri toplama, görme, duyma, düşünme ve hissetme eylemidir (Floersch vd., 2014). De Montigny'nin (2018) de belirttiği üzere sosyal hizmet uzmanı-müracaatçı etkileşimi karşılıklı yorumlayıcı bir süreçtir. Bu süreç özellikle sosyal

hizmetin temel ilkelerinden olan müracaatçının bulunduğu yerden başlamak ilkesi açısından da kritik önemdedir. Müracaatçının olduğu yer anlatının detaylı incelemesi ile anlaşılabilir. Bir görüşmede sosyal hizmet uzmanının dikkati yalnızca anlatıya değil, anlatının biçimlerine, ses tonuna, perdesine, hızına, tereddütlerine, boşluklarına, tökezlemelerine, yüz ve beden hareketlerine, seslendirmelerine de odaklanır. Sosyal hizmet uzmanları hem kendilerinin hem de başkalarının beden ölçüsü, şekli, boyu, yaşı, hijyeni, saç ve stili, giysileri ve bunların durumunu, takı, küpe, kolye, bilezik gibi süsleri okuma ve yorumlama sosyal pratiklerine katılırlar. Kendileri müracaatçıyı okudukça müracaatçının da onları okuduğunun farkındadır. Bu karşılıklı yorumlama sayesinde sosyal hizmet uzmanı müracaatçıya, müracaatçı da sosyal hizmet uzmanına yanıt verir. Bu çerçevede Ferguson, (2014) özellikle uzmanların ne yaptığını anlamlandırmak için müracaatçılarla yapılan gerçek sosyal hizmet uygulamalarının doğrudan gözlemlenmesi önemine dikkat çekmektedir.

Bu çerçevede etnografinin belki de temel odaklanacağı nokta “orada ne oluyor?” sorusuna sosyal hizmet boyutundan cevap verebilmesidir. Tabii ki orada neler oluyor sorusuna cevap verebilmek için öncelikle orada olmak gerekmektedir. Broadhurst ve Mason (2014) sosyal hizmet uygulamalarına yönelik araştırmacıların ofislerde kalıp sosyal hizmet uzmanlarının orada ne yaptıklarını ve yaptıkları iş hakkında nasıl konuştuklarını araştırmalarını eleştirmekte ve sosyal inceleme gibi yüz yüze uygulamanın devam ettiği 'doğal ortamların' araştırmacılar tarafından neredeyse yok sayıldığını vurgulamaktadır. Nitekim Ferguson da (2014) çocuk ve aile sosyal hizmeti üzerine geniş bir araştırma literatürü mevcut olsa da şaşırtıcı bir şekilde bunların çok azının sosyal hizmet uzmanları ile çocuklar ve aileler yüz yüze geldiğinde gerçekte neler olup bittiğine dair bilgi üretmeye odaklandığının altını çizmektedir. Bunu başarmanın yolu sosyal hizmet uzmanı ve müracaatçı karşılaşmalarını doğal olarak meydana geldikleri şekliyle gözlemleyerek veri toplamaktır. Ferguson (2014) “orada ne oluyor?” sorusunu araştırma gündeminin merkezine almış ve sosyal hizmet uzmanı müracaatçı etkileşimlerinde ses kayıtları almanın yanında sabit yerlerde olduğu kadar hareket halindeyken de gerçekleştirilen karşılaşmalara katılımcı gözlem ile entegre olmanın uygulamada ne söylendiğinin yanı sıra neler yapıldığına ve deneyimlendiğine dair derin içgörüler sağlayabileceğine dikkat çekmiştir. Aslında Ferguson etnografiyi kullanarak mobil bir araştırma sürecinden bahsetmektedir (örneğin incelemede odaların gezilmesi gibi hareket halindeki süreçlerin de araştırmaya dahil edilmesi) Ferguson (2014) çocuk ve aile refahı alanında nelerin olup bittiğine odaklanan saha çalışmasını kendisi yürütmüştür. Sosyal hizmet uzmanlarıyla birlikte kuruluştan müracaatçıların evlerine araçla ya da yürüyerek giderken onların planları, beklentileri, deneyimleri ve duyguları hakkında görüşmeler yapmıştır. Sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçılarla karşılaşmalarını gözlemlemiş ve ses kaydına almıştır. Hemen ardından dönüş yolculuğunda da (ya da bir sonraki ziyarette) uzmanlarla karşılaşma ve bu karşılaşmaya ilişkin duyguları hakkında tekrar görüşmüştür. Bu görüşmelerde ayrıca çalışanların genel deneyimleri ve evin içine girme, evden dışarı çıkma, çocuklarla ve ebeveynlerle etkileşime geçme yaklaşımları da araştırılmıştır. Ferguson (2014), bu çalışmada, evdeki sosyal inceleme süreçlerinin nasıl yapıldığı ya da etkili bir şekilde yapıp yapılmadığı hakkında nasıl özgün bilgiler üretilebileceğini göstermeye çalışmıştır. Ferguson'un çalışması sosyal incelemeyi ve sosyal hizmet uzmanı müracaatçı etkileşimini yakından analiz etmeyi vurguladığı için çocuk refahı alanındaki sonraki çalışmalarda da çocuğun durumunun doğru bir şekilde değerlendirilmesi (Ferguson, 2017) sosyal hizmet uzmanının çocuk refahı alanındaki duygusal emeği (Winter ve diğerleri, 2019) ve risk değerlendirmesinde sezginin rolü (Cook,2017) gibi pek çok farklı olgunun ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır.

“Orada ne oluyor” sorusunun başka bir cevap da uygulama etnografisi desenini gündeme getirmektedir. Longhofer ve Floersch (2012) sosyal hizmet uzmanları ve müracaatçılar arasındaki yüz yüze etkileşimlere yönelik araştırmaları 'uygulama etnografisi' olarak tanımlamıştır. Birincil amacı 'uygulayıcılar ve müracaatçılar arasındaki yapılandırılmış ilişkilerin oluşturduğu bağlamı, eylemleri, düşünceleri ve duyguları keşfetmektir'. Bu nedenle, uygulama etnografisinin amacı, hizmet veya müdahale anlamlarının devam eden sosyal hizmet uzmanı ve müracaatçı ilişkilerinin potansiyellerinden ve yükümlülüklerinden nasıl ortaya çıktığını keşfetmektir. Bu durum araştırmacıların sosyal hizmet uzmanlarının gerçek yüz yüze uygulamalarında katılımcı gözlemci olmaları anlamına gelir. Longhofer ve

diğerleri (2010) ruh sağlığı alanındaki araştırmalarında uzmanların ve müracaatçıların birbirleriyle nasıl ilişki kurduklarını ve bununla ilgili bilgi, beceri ve uygulama noktalarını anlamaya çalışmıştır. Örneğin etnografik bir çalışma sonunda çoğu zaman, teori işe yaramadığında, uzmanların kendi mesleki deneyimlerini kullandığı keşfedilmiştir

3.2. Sosyal Hizmetin Etnografiye Katkısı: Girilemez Alanlara Girerek Sessizlerin Sesi Olmak

Sosyal hizmetin etnografiye araştırma açısından vereceği bir katkı ise girilemez alanlara girebilmek ve sessizlerin sesi olma imkanındır. Sosyal hizmet uzmanları, nüfusun çoğunluğu için erişilemez olan ortamlara özel erişime sahiptir. Bu da etnografik yönelimli sosyal bilimcilerin kaygılarına ve çalışmalarına oldukça benzerdir (Riemann, 2005). Sosyal hizmet uzmanlarının çalışma ortamında meslektaşları ve müracaatçılar ile ilgili etnografik araştırma yapmaları için bol miktarda fırsat vardır (Fortune, 1994). Ashencaen Crabtree'nin (2013) gösterdiği gibi, sosyal hizmet alanındaki etnografiler, müracaatçıların hizmetlerle ilgili deneyimlerini ortaya çıkarmak, savunmasız insanların hayatlarında neyin olumlu bir fark yarattığı hakkında bilgi edinmek ve aksi takdirde gizli kalabilecek sorunlu ve hatta istismar edici uygulamalar hakkında hayati bilgiler üretmek için çok önemlidir. Örneğin Comfort ve diğerleri (2015) akut sağlık sorunları olan evsiz madde bağımlıları gibi aşırı marjinalleştirilmiş bireylerin sosyal dışlanma ve yoksullukla sonuçlanan çok sayıda olumsuzluğunu araştırmışlardır. Araştırmada bireylerin sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere olan yüksek ihtiyacına rağmen, kurumların parçalı ve genellikle cezalandırıcı hizmetler sunarak bu bireylerin marjinalliğinin daha da artmasına neden oldukları bulunmuştur. Çalışmada bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için kurumlar arasında gezinirken karşılaştığı zorluklar ele alınmış ve kurumsal mantıksızlığın (hizmetlerin tıkanması) bireyler için nasıl ciddi sonuçları olduğu gösterilmiştir.

Girilemez alanlara girmek ve sessizlerin sesi olmak araştırma imkanına paralel bir etik sorumluluk da ortaya çıkarmaktadır. De Montigny (2018) etnografik bir araştırma yaparken sosyal hizmet uzmanlarının tarafsız olamayacağını belirtmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının insanların iyi bir yaşam elde etmelerine yardımcı olma konusundaki mesleki bağlılıkları, tarafsızlığı yasaklar ve taraf tutmayı gerektirir. Ashencaen Crabtree (2013), etnografinin araştırma etiği üzerine önemli bir yönünün bireylerin seslerini açığa çıkarma ve yükseltme yeteneği olduğunu belirtmektedir. Bu sesler aksi takdirde daha geniş kamusal alanda susturulabilir ve duyulmayabilir. Sonuç olarak, etnografi özellikle marjinalleştirilmiş veya savunmasız kişilerle ilgili olarak büyük ölçüde görülmeyen veya fark edilmeyen şeyleri ortaya çıkarabilir. Burada Semigina (2022) eleştirel etnografiyi kavramını kullanır. Eleştirel etnografi, toplumdaki yapısal eşitsizlikleri tespit edip tanımlamamıza, var olan uygulamaları, özellikle de sosyal adaleti sağlama uygulamalarını sorgulamamıza olanak tanımaktadır.

3.3. Araştırma Repertuarındaki Benzerlikler: Bilgi Beceri Temeli

Aralarındaki yakınlık sebebi ile aslında sosyal hizmet uzmanlarının etnografi bir araştırma yapabilecek bilgi ve beceri repertuarına zaten sahip olduğu belirtilmektedir. De Montigny (2018), etnografiler ve sosyal hizmet uzmanları arasındaki teoriye yaklaşımdaki benzerliğe dikkat çeker ve hem sosyal hizmet uzmanlarının hem de etnografilerin eklektik bir bilgi temelini oluşturmaya ve gerçek dünyanın bilgisini teoriye entegre etmeye hevesli olduklarını vurgular. Özellikle ekolojik yaklaşım açısından eğitilmiş gözlemciler olarak sosyal hizmet uzmanları, gruplardaki sosyal etkileşimlerin inceliklerine uyum sağlarlar (Sands, 1990). Nitekim bu incelik tam da çevresi içinde birey kavramını yansıtır (Archer 2009). Yani bir taraftan sosyal koşulların bir bireyin düşünceleri, tutumları ve söylemleri üzerinde önemli bir rol oynadığını ifade eder diğer taraftan da bu rol bireysel farklılıkları yok etmez. Etnografik çalışmalar, bir birey olmanın nasıl bir şey olduğunun gerçekçi ve yaşamsal doğasını ortaya koyarak, saygıdeğer bir sosyal hizmet ilkesi olan "çevresi içinde birey"e yeni bir anlam kazandırır. Bu nedenle, örneğin uygulamadaki kritik olaylar, etkileşim kalıpları, adaptasyonlar, "sapkın" grupların yaşam tarzları, hizmetlerin kullanımı, yaşam öyküleri veya topluluklar ve kültürler üzerine yapılan çalışmaların sonuçları kaçınılmaz olarak beklentilerimizi, varsayımlarımızı ve stereotiplerimizi ve kendi bilgi ve deneyimimizin sınırlarını aşar.

Beklenmesi gereken şey, beklenmeyen keşfidir. Etnografik araştırma bu sayede eleştirel sorgulamanın doğasını ve sosyal hizmet uzmanının araştırmacı olarak rolünü de öngörür (Goldstein, 1994). Dahası, sosyal hizmetin kişi çevre perspektifi, etnografinin ayrılmaz bir parçası olan bütünsellik (holizm) ile yani toplumlara ayrı ve tutarlı varlıklar veya organizmalar olarak gören ve toplumun unsurlarının birbirine bağlılığını kabul eden görüş ile de uyumludur. Buna göre araştırmacı, katılımcıların veya olayların sosyal, politik, ekonomik ve tarihsel bağlamları hakkında kapsamlı bir anlayış elde etmeye çalışır (Fortune, 1994). Etnografalar bir kültür ya da sosyal grup hakkında mümkün olduğunca çok şey tanımlamaya çalışırlar. Bu tanımlama grubun tarihini, dinini, siyasetini, ekonomisini ve çevresini içerebilir. Bütüncül bir yönelim, birlikte sosyal bütünün bir resmini oluşturan birçok veri türünü toplamak için sahada çok fazla zaman gerektirir (Fetterman, 2010). Sonuç olarak teorinin ele alınması ve kullanılmasında büyük benzerlikler olduğu bunun da araştırmalara katkı sağlayacağı görülmektedir.

Beceri boyutunda da sosyal hizmet uzmanlarının etnografik bir araştırma yapabilecek araç setine zaten sahip olduğu belirtilmektedir. Kayıt tutan sosyal hizmet uzmanları zaten saha notlarının nasıl alınacağını bilirler (Sands, 1990). Birden fazla kaynaktan veri toplama ve analiz etme deneyimleri, onları bu araştırma yaklaşımını sürdürmeye hazırlar. Yargılayıcı olmayan tutumları ve çeşitliliğe olan takdirleri, saha ilişkileri kurmaya elverişlidir (Fortune, 1994). Bununla birlikte asıl kilit noktanın katılımcı gözlem ve görüşme becerisi ile bağlantılı olan benliğin kullanımıdır. Bir sosyal hizmet uzmanı olmak söylenen ve söylenmeyen, anlaşılabilir ve gizemli, bilinçli ve bilinçsiz, niyetler ve sonuçlar arasındaki ayrımları görmeyi gerektirir (De Montigny, 2018). Bu özellikle sahada samimi bir görüşme sürecinin yönetilmesi anlamına gelir. Sosyal hizmet uzmanları müracaatçıların eylemlerini aktif olarak gözlemlemeyi ve hayatlarını kendi perspektiflerinden anlamak için müracaatçılarla konuşmayı mesleğin temelinde görürler (Archer, 2009). Floersch ve diğerleri de (2014), sosyal hizmet uygulamasının katılımcı-gözlemci yönüne dikkat çekerek, sosyal hizmet uzmanlarının durumları gözlemlediğini ve bunları anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmak için teoriyi kullandığını belirtmektedir. Etnografinin yorumlayıcı, empatik olması ve büyük ölçüde araştırmacının sezgilerine dayanması gerektiği yönündeki iddiasını göz önünde bulundurulduğunda da sosyal hizmet eğitiminin tamamı boyunca zaten sezgileri ve empatiyi kullanmanın ve müracaatçıların davranışlarını yorumlamalarına yardımcı olmanın önemi öğretilmektedir (Archer, 2009).

3.4. Etnografik Araştırmada Sosyal Hizmetin Doğasından Kaynaklanabilecek Etik Meseleler

Sosyal hizmet ve etnografi bağlamında önemli bir sorun da etik boyuttur. Özellikle dezavantajlı gruplara yönelik çalışmalar açısından bu sorun öne çıkmaktadır. Aslında sosyal hizmetin etik temelindeki kişinin onuru ve değeri, insan ilişkilerinin önemi gibi unsurlar etnografik araştırma ile son derece uyumludur. Ayrıca, sosyal adaletle ilişkili olarak, etnografi eleştirel sosyal hizmet araştırmaları için de çok uygun bir yaklaşım ve metodoloji olabilir (Pease, 2010). Hatta daha önce de belirtildiği üzere Semigina (2022) eleştirel etnografi kavramının doğrudan sosyal adalet ile bağlantılandırmıştır. Bununla birlikte etnografik araştırmalar etik açıdan riskli de olabilir. Burada ilk ortaya çıkan sorun mahremiyettir. Sosyal hizmet uygulaması çok fazla mahrem alan içerir. Buna müracaatçıların yatak odası, banyo ve mutfak gibi en özel alanları da dahildir. Araştırmacıların böylesine hassas, mahrem karşılaşmaları örneğin genellikle bir çocuğun odasında gözlemlemesi (etnografik bir araştırma çok uzun sürebilen etkileşimleri ve veri toplama süreçlerini gündeme getirebileceğinden) önemli etik sorunları gündeme getirmektedir (Ferguson, 2014). İkinci olarak ise Nordstedt ve Gustafsson (2022) genellikle savunmasız insanları ve marjinal yaşam durumlarını içeren saha çalışmalarında araştırmacı ve araştırma özneleri arasındaki güç asimetrisi ve bu asimetriden kaynaklanabilecek etik zorluklara dikkat çekmektedir. Örneğin sosyal hizmet uzmanlarının ve müracaatçıların katılımcı oldukları bir çalışmada çalışmayı katılımcıları nesneleştirmeden yazabilmek bu şekilde bir zorluktur. Benzer şekilde farklı araştırma özneleri ve sahadaki gruplar arasındaki karmaşık ilişkiler ağında (örneğin birbirinden hoşlanmayan, birbirini dışlayan nüfuslar) etik bir araştırma gerçekleştirmek önem kazanmaktadır. Haight ve diğerleri de (2014) etnografinin benzersiz riskler taşıdığını belirtir. Anketler, görüşmeler ve veri tabanlarının analizi gibi diğer araştırma biçimlerinin aksine, etnografik araştırmanın bir özelliği katılımcıların yaşamlarına sürekli katılımdır. Diğer disiplinlerdeki

etnografik sorgulamanın aksine (örneğin gelişim psikolojisi veya antropolojide) sosyal hizmet araştırması güçlü bir sosyal adalet bileşenine sahiptir. Sosyal hizmet araştırmalarındaki katılımcılar genellikle savunmasız, marjinalleştirilmiş veya damgalanmış gruplardan gelir ve bu tür bir araştırma ile karşılaşmış olma olasılıkları düşük olabilir. Böyle bir durumda travmatize olmuş ve marjinalleştirilmiş katılımcıların kötü deneyimlerinin tekrarlanması ya da karşılanmamış ihtiyaçları olan katılımcılarla iletişim kurmanın zorlukları önemli zorluklar olarak belirtilebilir. Comfort ve diğerleri (2015) ise etnografik araştırmalar açısından dezavantajlı gruplar ile uzun süre yakın temasta bulunma ile birlikte onlar için de bir şeyler yapmanın etik bir sorumluluk olduğunu ifade etmektedir. Özellikle “Dezavantajlı müracaatçı grupları ile müdahaleci olmayan araştırmaların etiğini göz önünde bulundurmalıyız. Kariyerleri, araştırma fonları ve insanların yaşamlarının nasıl iyileştirilebileceğine dair bilinçli fikirleri olan bireyler olarak, başka türlü davranma seçeneğimiz varken sadece diğer insanların acılarını belgeleyen seyirciler olmamız etik midir?” sorusu ile araştırmacıların katılımcılara da somut faydalar sağlayan araştırmalar (yardım, destek, hizmet, müdahale, eğitim içeren) tasarlaması gerektiğini vurgulamaktadır.

3.5. Etnografinin Metodolojik Katkısı Nicel Araştırmalara Katkı Sunmak ve Nedenselliği Sorgulamak

Etnografinin sosyal hizmet araştırmasına önemli bir katkısının da nicel araştırmaya destek olmak hatta kanıtları bir adım öteye taşımak olduğu belirtilebilir. Etnografi belirli sosyal olayların nasıl bağlandırdığı ve anlamlı hale getirildiğine dair derin bir anlayışa ulaşmayı hedefler (Mathias, 2017). Mathias ve diğerleri (2021) “yerleşik nedensellik” ve “nedensel sorgulama” kavramlarını öne sürerek etnografinin sosyal hizmete ne gibi katkılar sunabileceğini değerlendirmiştir. Burada yazarlar öncelikle nedensel sorgulamanın sadece nicel araştırmanın bir unsuru olduğu görüşünü eleştirerek işe başlarlar. İstatistiksel korelasyonda aşırı derecede ısrar etmek, sosyal sorunların ve nedenlerinin içsel özelliğini veya bağlamsallığını gizler. Nitel yöntemler yerleşik akademik literatürde nedensel sorgulama için yeterli görülmez. Oysa nicel araştırmanın bulguları ile uygulamanın talepleri arasında kopukluklar mevcuttur. Örneğin bir çocuğu ailesinden alıp koruma altına alıp almama konusu çok karmaşık bir konudur ve nicel araştırmaların kanıt düzeyinde net bir karşılığı olmayabilir. Etnografik araştırma bu uçurumun kapatılmasına katkıda bulunabilir. Mathias ve diğerlerine (2021) göre etnografik araştırmalar yerellik ve bağlama özgü vurgusu ile nicel araştırmaların nedensel teorilerine derinlik ve detay kazandırırken aynı zamanda bu teorileri sosyal hizmet uzmanları tarafından benimsenmeye daha uygun hale getirebilir. Bu, teorilerin uygulamalarla nasıl uyumlu olduğu ya da müdahalenin farklı bağlamlarda nasıl başarılı veya başarısız olduğu hakkındaki soruları yanıtlamaya katkı sağlayabilir. Etnografi önceden var olan teoriler tarafından gölgede bırakılmış olabilecek bir müdahale alanına işaret edebilir ya da yerel-mikro teoriler oluşturabilir. Mathias ve diğerleri (2021) burada Smith ve diğerlerinin (2017, 2019) çalışmalarını örnek vermektedir. Smith ve diğerlerinin (2017, 2019) ABD'nin kuzeydoğusundaki bir yatılı gençlik tedavi merkezindeki bakım çalışmalarına ilişkin 15 aylık çalışması, yetkin bir gençlik bakım işgücünü sürdürmenin zorluklarını anlamak için tasarlanmış çalışmadır. Kuruluştaki temel sorunlardan biri personel devir hızı yani sürekli iş bırakmalar ve yeni personel alımıdır. Araştırmacılara göre bu sorun öncelikle nicel araştırmanın mantığına uygun olarak tümdengelimci bir bakış açısı ile travmatizasyon ya da merhamet yorgunluğu ile tanımlanmaya çalışılabilirdi ve bir şeyleri gözden kaçırabilirdi. Fakat hem etnografik araştırmanın tümevarımsal doğası hem de yaygın saha çalışması yöntemleri (uzun vadeli katılımı mümkün kılınan sürdürülebilir katılımcı gözlem ve görüşmeler) çalışanların kendi nedensel teorilerinin titizlikle değerlendirmelerini sağlamıştır. Yapılan etnografik çalışma asıl sorunun müracaatçı şiddeti olduğunu göstermiştir. Kurulusta müracaatçı şiddeti o kadar yaygındır ki, kurulustaki öğretmenler ve yöneticiler yeni çalışan oryantasyonlarında bunu açıkça tartışmakta ve çalışanlara kendilerini savunma tekniklerini öğretmektedirler. Çalışanlar, müracaatçı şiddetini iş ve kişisel yaşamlarında anksiyete, depresyon, uyku bozukluğu, hafıza kaybı ve madde bağımlılığı gibi olumsuz sonuçlarla bağlantılandırmıştır. Bazıları, iş arkadaşlarının istifasını müracaatçı şiddeti deneyimlerine bağlamış, bazıları ise farklı pozisyonlara transfer olmayı istediklerini veya maruziyetlerini en aza indirmek için gece

vardiyasında çalışmayı seçtiklerini bildirmiştir. Görüldüğü üzere burada etnografi uygulamayı, sorunları, gözden kaçabilecek olanı, yerelliği ve bağlamı yakalamıştır. Bu durum artık ileriki nicel araştırmalar için başlangıç noktası olabilir.

4. Uygulama Boyutu

Sosyal hizmet araştırmasına benzer şekilde sosyal hizmet uygulaması ile etnografi arasında da önemli bağlantılar bulunmaktadır. Gilgun (2010) etnografilerden elde edilen zengin ve karmaşık bulguların sosyal hizmet uygulaması için yararlı olduğunu vurgular. Benzer şekilde, sosyal hizmet uygulamasına ilişkin etnografik çalışmalar da meslek elemanlarının bireyler, gruplar ve kuruluşlarla nasıl çalıştığına dair daha derin bir kavrayış sağlayacaktır (Gillingham, ve Smith 2020). Etnografi, genel olarak çalışma ortamı (Lave ve Wenger, 1991; Maynard ve Clayman, 1991; Smith, 1991) ve örneğin çocuk refahı (De Montigny, 1995; Gillingham, 2009; Ferguson, 2010; Hardesty, 2015), yatılı çocuk bakımı (Smith, 2014, 2017, 2018), ruh sağlığı bakımı (Brodwin, 2013; Jobling, 2014), madde bağımlılığı tedavisi (Carr, 2011) ve ruh sağlığı politikası uygulaması (Spitzmueller, 2013) alanındaki sosyal hizmet uygulamaları hakkında içgörü geliştirmek için bir araştırma yaklaşımı olarak kullanılmıştır (Gillingham ve Smith, 2020). Araştırmacıların katılımcı gözlemi kullandığı etnografik çalışmalarda, dikkatler meslek kültürü ve çalışma ortamının etkileri üzerinde olmuştur (Pithouse, 1998; Scourfield, 2003; Broadhurst vd., 2010; Helm, 2014; Jeyasingham, 2014). Bu çalışmalar, sosyal hizmet kurumunun uygulamayı nasıl yapılandığına ve günlük deneyimi nasıl düzenlediğine odaklanan kurumsal etnografiler (aşağıda açıklanmaktadır) olarak değerlendirilebilir (Ferguson, 2014). Uygulama başlığında etnografinin sosyal hizmet uygulamasına katkısı, “sosyal hizmet uzmanlarının mesleki yaşantılarını keşfetmek” ve “mikro mezzo ve makro bağlantıları somutlaştırmak ve geliştirmek” olarak başlıklandırılmıştır.

4.1. Etnografinin Sosyal Hizmet Uygulamasına Katkısı: Sosyal Hizmet Uzmanlarının Mesleki Yaşantılarını Keşfetmek

Sosyal hizmette etnografinin bir olası kullanımı sosyal hizmet uzmanlarının uygulamalarındaki yaşantılarını ortaya koymasıdır. Bu durum aslında araştırma başlığında belirtilen orada ne oluyor sorusuna ek olarak “orada nasıl bir uygulama yapılıyor” sorusunun da eklenmesi şeklinde de düşünülebilir. Bu soru daha detaylı bir şekilde “Sosyal hizmet uzmanları bilgileri ve becerileri ile nasıl çalışıyorlar?” şeklinde de ifade edilebilir (Longhofer ve Floersch, 2012). Sosyal hizmet uzmanlarıyla ve bazen de müracaatçılarla yapılan görüşmeler, sosyal hizmet uygulamasını anlamak, müdahaleler ve karar alma süreçleri hakkındaki görüşlerini almak için uzun zamandır en popüler yaklaşım olmuştur (Ferguson, 2014). Özellikle bu noktada kurumsal etnografi yaklaşımı önem kazanmaktadır. Kurumsal etnografi, kurumsal uygulamalarda “gerçekte ne olduğunu” ve bunların insanların gündelik faaliyetlerini nasıl koordine ettiğini ve/veya düzenlediğini araştırır (Smith, 2002). Örneğin Sinai-Glazer ve Krane (2021) çalışmasında 14 İsraili sosyal hizmet uzmanının anlatılarından yola çıkarak ağır iş yükünün hem yardım ilişkisi hem de sosyal hizmet uzmanları üzerindeki zarar verici etkilerine dair incelikli bir anlayış sunmaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarından, yardım ilişkilerini geliştirmek için gereken zaman ve enerjiyi müracaatçılara ayırmalarını engelleyen bir kurumsal gerçeklik karşısında kendilerini bölmeleri ve hayal kırıklığı ve suçluluk duygusuyla baş etmeleri beklenmektedir. Benzer şekilde Parada (2004) Ontario'nun çocuk refahı reformunu araştırmış uygulamanın standardizasyonu ve dokümantasyonla ilgili idari görevlerin yaygınlaşmasının sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçılarla geçirebildiği zamanı azalttığını, sosyal hizmet uzmanlarının karar alma ve mesleki özerklik haklarını sınırlandırdığını, standart rutinlerin, mesleki yargının yerini alma eğiliminde olduğunu bulmuştur. Kurumsal etnografinin yanında sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurum/kuruluşta kendilerini de gözlemleyerek reflektif bir şekilde yaptıkları çalışma olarak betimlenebilecek oto etnografik çalışmalar da uygulamada neler olup bittiğine yönelik çok şey söylemektedir. Nitekim Murphy (2023) çocuk koruma alanında çalışan bir sosyal hizmet uzmanı olarak çalıştığı kurumda yaptığı araştırmada çocuk koruma alanında sosyal hizmet uzmanlarının takdir yetkisini araştırmaya çalışırken oto etnografik bir yaklaşımla aynı anda hem “yakın içeriden” hem

de "göreceli dışarıdan" olmanın zorluklarını keşfetmeyi amaçlamıştır. Burada araştırmacı zaten bir parçası olduğu kurumda sosyal hizmet uzmanı olma rolü ile araştırmacı olma sorumluluklarını uzlaştırmaya çalışmış, nesnel bir araştırma profili geliştirmek ve önceden var olan kurum içi ilişkilerini sürdürmekte zorluklar yaşadığını ifade etmiştir. Çalışmanın ayırt edici yönü yazarın aynı anda hem içeride hem de dışarıda olma durumunu açıklığa kavuştururken, aynı zamanda çalışan, araştırmacı, meslektaş ve arkadaş olarak rollerinde karşılaştığı profesyonel ve kişisel ikilemleri tanımlamasıdır.

4.2. Etnografinin Sosyal Hizmet Uygulamasına Katkısı: Mikro Mezzo ve Makro Bağlantıları Somutlaştırmak ve Geliştirmek

Sosyal hizmet araştırmalarının uygulamadaki mikro, mezzo ve makro bağlantılarını gerçek dünyada daha görünür hale getireceği söylenebilir. Örneğin, sosyal hizmet tipik olarak dünyayı farklı analitik düzeyler olan mikro, mezzo ve makro düzeyler (örneğin birey, toplum ve politika düzeyleri) üzerinden görünürken, bunu yalnızca kavramsal olarak yapar çünkü gerçek dünya bu kadar kolay ve net bir şekilde bölünmez. Etnografi, gerçek yerlerde gerçek insanlar arasında yaşanan karmaşık gerçeklikler hakkında içgörüler üreterek ekosistem teorisi, çevreyle karşılıklı bağımlılık bağlamında bütün-parça ilişkileri, açık ve kapalı sistemler ve sınırların ilkelerini somutlaştırabilir (Balestrery, 2016). Dahası etnografik çalışmalar, en iyi haliyle, mikro ve makro sosyal hizmet uygulamaları arasındaki yapay ayrımı aşan karmaşık süreçleri görünür kılabilir ve çalışanların eylemlerinin teorilere, kurumlara, politikalara ve sosyal koşullara nasıl yanıt verdiğini ve bunları nasıl şekillendirdiğini gösterebilir (Gillingham ve Smith, 2020; Sinai-Glazer, 2024). Etnografi kendi mikrodan makroya uygulamalar ve politikalar üzerinde düşünmemizi sağlar. Bu nasıl yapılabilir? İlk olarak savunmasız bireylere yönelik riskleri en aza indirirken kültürel olarak duyarlı sosyal hizmet müdahaleleri tasarlama (Amerika'da kırsal alanda uyuşturucu kullanan aileler 7 aylık bir saha araştırmasında incelenmiştir bu araştırma sonucunda ruh sağlığı hizmetleri ve çocuk refahı hizmetleri tasarlanmıştır). İkinci olarak politikaların yerel kültür ile olan uyumsuzluğunu ele almak (Gana hükümetinin kadınları miras haklarını korumak için başlattığı ilerici politikalara rağmen, yerli kadınların mülkiyet haklarının neden kocalarının ölümünden sonra ihlal edilmeye devam ettiğini anlamaya çalışılmıştır. Sonuç olarak yasaların toplumdaki yerleşik örf ve adetleri aşamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kültürel analiz, kadınların mülkiyet hakları ihlallerini ele almak için daha etkili stratejilerin tasarlanmasında ilk adımdır. Bunu yenmek için kamuoyu farkındalığı çalışmaları başlatılmıştır). Son olarak damgalayıcı konular hakkında kültürlerarası diyalog (damgalamaya maruz kalma riski olan özel gereksinimli çocuklara yönelik farklı ülkelerdeki anlayış ve politikaların düşünme tarzlarının araştırılması ve iyi uygulamaların politikalara yansıtılması) (Haight vd., 2014). Anlaşılacağı üzere uygulamada etnografinin kullanılması sosyal hizmet uzmanlarının karşılaştıkları sorunlar, hizmetlerin geliştirilmesi, politikaların düzenlenmesi bağlamında değerlendirilebilir.

Mikrodan makroya bağlantılara başka bir örnek de Doyle & Rubinstein'in (2014) araştırmasıdır. Doyle & Rubinstein (2014) demans hastalarının ihtiyaçlarına odaklanan kişi merkezli demans bakımının bir yatılı bakım merkezinde uygulanamamasındaki engelleri araştırmışlardır. Önemli bir engel 'demans' tanı etiketinin ve bununla ilişkili 'biyomedikal söylemin' tektipleştirici etkisi olarak bulunmuştur. Personelin algıları ve varsayımları biyomedikal tanı etiketi olan 'demans'ın içine gömülmüştür. Bu çalışmada gösterildiği üzere etnografi, makro düzeydeki bakım modellerinin paradigmatik kavramlarını, hizmet sağlayıcıların hizmet sunmak için kullandıkları mikro düzeydeki becerilerle etkili bir şekilde ilişkilendirmektedir (Balestrery, 2016). Sinai-Glazer da (2024) Carr'ın (2010) "Bağımlılığı Senaryolaştırmak" adlı saha çalışmasını örneklendirmektedir. Carr, ABD'de uyuşturucu tedavi programına katılan müracaatçıların iyileşme süreçlerinde toplumun kendilerinden bekledikleri dili konuşmayı nasıl öğrendiklerini betimlemektedir. ABD'de ayıklık bir varoluş biçimi olduğu kadar bir konuşma yani etkileşim biçimidir de. Buradaki vurgu mikro düzeyde değerlendirilebilecek bağımlılığın toplum kültür açısından nasıl dil ile bağlantılı bir unsur olarak anlamlandırıldığına yöneliktir. Son olarak Gillingham ve Smith (2020), Hardesty'nin (2018) ABD'de evlat edinme alanındaki sosyal hizmet uzmanları ve koruyucu aileler üzerine yaptığı çalışma toplumda çocuk bakımında kadın emeğinin işgücü piyasasının dışında olduğuna dair kültürel varsayımın koruyucu ailelerin deneyimlerini ve bakım altındaki

çocuklara sunulan hizmetlerin kalitesini nasıl şekillendirdiğini göstermektedir. Bir anlamda doğal olarak çocuğa kadın bakar anlayışı kurumsal düzeyde yeniden üretilmektedir. Sonuç olarak yukarıda alıntılanan çalışmalarda gösterildiği gibi, sosyal hizmet alanındaki etnografik çalışmalar, uygulayıcıların müdahale olanaklarını ve bunların sonuçlarını şekillendiren makro düzeydeki güçlere daha iyi katılmalarına yardımcı olabilir.

5. Eğitim Boyutu

Etnografi ve sosyal hizmet eğitimi ilişkisi değerlendirildiğinde öncelikle sosyal hizmet eğitiminin doğası vurgulanmalıdır. Sosyal hizmet, sınıfta monoton, tek taraflı bir ders anlatımı ile öğrenilemez. Grant (2014) sosyal hizmet eğitiminin deneyime dayalı bir eğitim süreci olduğunu vurgulanmaktadır. Rol yapma ve müracaatçı deneyimlerinin öykülerinin paylaşılması, kişisel deneyimlerini hikayeleşirmek ve bu hikayelerin okunmasının da etkili olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu deneyimin sadece sınıf ile değil sahaya (alan) çıkma ile de bağlantılı olduğu görülmektedir. Nitekim Napoli ve Bonifas (2011) sosyal hizmet sadece sınıfta öğretilmeyecek bir bilim ve sanat olduğunu ifade etmektedir. Özellikle üniversitenin teori odaklı eğitime önem vermesinden dolayı iletişim becerilerinin sadece üniversite ortamında doğru bir şekilde öğrenilemeyeceği vurgulanmaktadır (Dinham 2006). Bu çerçevede etnografinin saha ve insanlarla birebir etkileşimli doğasının sosyal hizmet eğitiminde öğrencilere sosyal sorunların anlaşılması, gözlem-not tutma becerisinin gelişimi ve çokkültürlülüğün gelişimi noktalarında katkı sağlayabileceği söylenebilir.

5.1. Sosyal Sorunların Anlaşılması

Literatürde sosyal hizmet eğitimi açısından da etnografinin katkılarından ilki sosyal sorunların anlaşılmasıdır. Etnografi katılımcıların veya olayların sosyal, politik, ekonomik ve tarihsel bağlamları hakkında kapsamlı bir anlayış elde etmeye çalışır (Fortune, 1994). Sosyal hizmet akademisyenleri genellikle öğrencileri sosyoloji, sosyal politika, siyaset, hukuk ve etik çalışmaları yoluyla daha geniş sosyal bağlamı dikkate almaya teşvik eden müfredatlar tasarlamak için büyük çaba sarf etmektedir. Öğrenciler için zorluk, uygulama bağlamlarının ve ele almayı amaçladıkları sosyal sorunların nasıl yaratıldığını, sürdürüldüğünü ve değiştirildiğini ve bireyleri, grupları ve toplulukları nasıl etkilediğini anlamaktır. Kısacası, çalışmaları boyunca mikro ve makro düzeydeki olgular arasındaki bağlantıları anlamakla görevlendirilirler; Etnografik sorgulama becerilerinin, öğrencilerin hem bu karmaşık ilişkileri anlamalarına hem de bu anlayışlara dayanarak hizmet kullanıcılarına yardımcı olmalarına yardımcı olmak için benzersiz bir şekilde uygun olduğu belirtilmektedir (Gillingham ve Smith, 2020). Öğrencilerden belirli bir sosyal sorundan etkilenen bireyler ilgili dönemlik bir etnografik çalışma yapması istenebilir. Bu sayede öğrenciler söz konusu bireylerle etkileşime geçecek, onların hikâyelerini dinleyerek sosyal sorunların dinamikleri hakkında farkındalık kazanacaklardır.

5.2. Gözlem ve Not Tutma Becerisinin Gelişimi

Etnografik pratikler uygulama sürecindeki sosyal hizmet öğrencilerine de önemli katkılar sağlayabilir. Daha önce de belirtildiği gibi etnografik araştırmalar yoğun bir gözlem not tutma ve saha etkileşimi gerektirmektedir. Bu noktada Riemann (2005) sosyal hizmet öğrencilerinden sosyal hizmet ortamında uygulama dersi sırasında yaşadıkları deneyimler hakkında etnografik saha notları yazmalarını istemiştir. Öğrenciler bu isteğin belirsizliği nedeniyle öncelikle kendilerini huzursuz hissetmişler ve “ne yazmam gerekiyor?” sorusunu sormuşlardır. Uygulama sürecinde öğrencilerin saha notları tutmaları ve diğer öğrencilerin önceki öğrencilerin saha notlarını okumasının katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Özellikle uygulamanın ilk günü ve ilk müracaatçı ile karşılaşma gibi deneyimlerin bu sayede daha iyi anlaşılabilirliği vurgulanmaktadır. Gözlemlerini notlar haline getirerek öğrenciler “yaparak öğrenme” sürecine girmiş ve kaygıları azalarak kendilerine güveni artmıştır. Saha notu tutarken ayrıca öğrencilerin kişisel yazma stilleri de gelişmiştir. Bu notlar diğer öğrenciler için de erişilebilir hale getirildiğinde diğer

öğrencilere de notlar hakkında ilginç bulduğu ve açıklığa kavuşturulması ve detaylandırılması gerektiğini düşündükleri konular hakkında kişisel geri bildirim alabilme fırsatı sunulmuştur. Öğrenciler uygulamada tutukları saha notlarını sene sonunda bir seminerde sunmuşlar ve böylece öğrenciye özgüven veren bir deneyim paylaşımı ortamı oluşmuştur

5.3. Çokkültürlülüğün Gelişimi

Eğitim sürecine etnografinin entegre edilmesinin bir vurgusu da çok kültürlülük açısından değerlendirilebilir. Halen sosyal hizmet ve gibi eğitim programlarında etnisite ve kültürel boyutu vurgulayan farklı kültürel arka plandan kişilerle etkileşime geçmeye yönelik derslerin eksikliği vurgulanmaktadır (Rasoal vd., 2011). Sürekli artan çeşitlilik, çok kültürlü uygulamaları geliştirmek için yeni pedagojik yöntemler geliştirmekle uğraşan sosyal hizmet eğitimcileri için zorluklar ortaya koymaktadır. Nadan (2019) “çeşitlilik” dersi çerçevesinde, sosyal hizmet öğrencilerinin çeşitli, çok kültürlü bir gerçeklikte çalışmalarını sağlamak için etnografi temelli pedagojik bir uygulama geliştirmiştir. Öğrenciler, farklı, tanıdık olmayan bir gruptan bir kişiyle etnografik bir görüşme yaparak farklılığa yönelik bir keşif sürecine girerler. Daha sonra görüşmeyi analiz ederler ve yazılı bir ödev kaleme alırlar. Görüşme ve eşlik eden ödev, öğrencilerin diğerinin imajının sosyal olarak nasıl inşa edildiği ve bağlamın ve güç ilişkilerinin diğerinin, benliğin ve aralarındaki ilişkinin inşasındaki temel rolü hakkında eleştirel bir şekilde düşünmelerini sağlar. Etnografik görüşmeyi deneyimsel bir öğrenme ödevi olarak kullanmak, öğrencilerin ve profesyonellerin müracaatçıların hikayelerini kendi sözcükleriyle dinlemelerine ve keşfetmelerine, kültürel merak ve kültürel tevazu geliştirmelerine yardımcı olabilir. Nadan’ın ikinci uygulaması ise ötekileştirmeye yönelik sınıf içi tartışma etkinliğidir. Dersin bu bölümünde, her öğrenciden önyargılı veya tektipleştirici olabilecekleri bir grup hakkında düşünceleri istenir. Öğrenciler seçimlerini, tereddütlerini ve ikilemelerini sınıfla veya küçük gruplar halinde paylaşabilirler. Bu tartışma sırasında eğitici öğrencilerin seçtiği gruplara karşı ötekileştirici bir duruş sergilemelerini engellemeye çalışır. Tartışma, öğrencilerin kendi sosyal konumlarını, ayrıcalıklarını ve önyargılarını keşfetmeleri için bir davettir. Alternatif olarak, ödev bir dersin sonunda sunulabilir ve öğrencilere kendi başlarına düşünceleri için biraz zaman vermek üzere bir sonraki derste tartışılabilir. Tartışma, öğrencileri bir grubun veya bir bireyin değerleri, dünya görüşleri veya normları, farklı aile yapıları, dini ve manevi değerleri, çocuk yetiştirme uygulamaları, baskı ve ayrımcılık deneyimleri ve kültürleşme süreçleri hakkında öğrenmeye ve bunlar hakkında düşünmeye davet eder.

Sonuç

Bu çalışmada sosyal hizmet araştırması, uygulaması ve eğitimi açısından etnografinin sosyal hizmete, sosyal hizmetin de etnografiye potansiyel katkıları ele alınmıştır. Etnografinin daha nitelikli bir sosyal hizmet araştırması, uygulaması ve eğitimi oluşturma yolunda önemli bir araç olduğu vurgulanmıştır. Grand Challenges for Social Work (2013) yürütme komitesi toplumun en büyük sorunlarını ele almak için iş birliğine ve gelişmiş iletişime duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Bu komite şunları belirtmektedir: “Sosyal hizmet bilimi ile sosyal hizmet uygulaması arasında ve sosyal hizmet ile diğer disiplinler ve alanlar arasında köprü kurmalıyız”. Etnografinin sosyal hizmet araştırması ve uygulaması ile bağlantı kurmanın yanında özellikle sosyal hizmet ile diğer disiplinler arasında da bağ kurabilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir (Balestrery, 2016). Fakat bunun için özellikle araştırmaya yönelik bir paradigma değişiminin de olması gerektiği vurgulanmaktadır. Nitekim yine Grand Challenges for Social Work, (2016) “adil ve uyumlu bir toplum elde etmek için ölçülebilir, ölçeklenebilir ve sürdürülebilir bir sosyal değişim yaratmalıyız” iddiasında bulunmaktadır. Mathias ve diğerleri (2021) bu iddiayı eleştirerek sosyal hizmet araştırmalarının arayışının ölçülebilir ve genelleştirilebilmenin ötesinde olduğunu ifade etmektedir. Özellikle uygulama, eğitim, müracaatçılar ve sosyal sorunlar için anlamlı bilgi üretebilme belki de sosyal hizmet araştırmasının daha kritik bir yönüdür. Nitekim Alvesson ve diğerleri de (2017), sosyal bilimler alanında ilgili ve anlamlı bilgi üretme krizine vurgu yapmakta ve 1990'lardan bu yana araştırma çıktılarında keskin bir artış olmasına rağmen, araştırmanın değerini ve anlamını eleştirerek, “şu anda

yalnızca bilimsel araştırmanın kalitesinde bir düşüşe değil, aynı zamanda toplum için hiçbir değeri olmayan ve yazarları için istihdam ve terfi sağlama bağlamı dışında yalnızca mütevazı bir değeri olan anlamsız araştırmaların yaygınlaşmasına tanık oluyoruz" eleştirisini yapmaktadır. Sinai-Glazer, (2024) anlamsız araştırmanın artışı neoliberalleşmenin niceliğe ve hızla odaklanan sosyo-politik ortamı ile bağdaştırmakta ve etnografik araştırmanın bir ortamda etnografik araştırma derinlemesine ve yavaş nitelikli topluma katkı sağlayan bilginin üretimi noktasında katkı sağlayacağını ifade etmektedir. Araştırmanın politik gündemine ek olarak Parker ve Ashencaen Crabtree (2018) Birleşik Krallık'taki sosyal hizmet eğitiminin ve uygulamasının gelişimini örnek vererek sosyal hizmet eğitimi ve uygulamasında teknik-rasyonel, araçsal, bürokratik, homojenleştirici ve "tek beden herkese uyar" anlayışına dikkat çekmektedir. Etnografi doğası gereği bu yapıya ters bir yaklaşımı temsil etmektedir. Dolayısıyla yapı ve failliğin karşılıklı etkilerini tanıyan ve ilişkiler yoluyla yapısal sorunlara çözümler ortak yaratmayı amaçlayan eleştirel bir bakış açısı kullanarak bu yapıyı kırmada önemli bir araç olarak ön plana çıkmaktadır.

Sosyal hizmet ile etnografinin benzerlikleri vurgulansa da özellikle bir çıkarım olarak sınırların da çizilmesi gerekmektedir. Sosyal hizmet uygulaması eylem odaklıdır, etnografi de dahil olmak üzere nitel yöntemler ise yalnızca tanımlamayı ve anlamayı amaçlar. Sosyal hizmet uzmanları ve etnografik kararların alınması ve hizmet sunulması gereken noktaya kadar benzer şekillerde veri toplar ve işler. Daha sonraki süreçte ise sosyal hizmet uzmanından karar vermesi ve eyleme geçmesi istenir Sosyal hizmet uygulaması ile etnografi arasındaki ikinci fark, neden yapıldığıdır. Etnografi bir nitel araştırma yaklaşımı olarak küçük çaplı da olsa bir genellemeye ya da perspektife ve açıklamaya ulaşmaya çalışır. Buna karşılık, sosyal hizmet uygulamasında, uzmanın yalnızca müracaatçının kendine özgü gerçekliğini anlaması (ve ardından eyleme geçmesi) gerekir; bu gerçekliği diğer kişilere iletme veya o bireyin deneyiminin ötesinde genelleme yapmak için doğal bir ihtiyaç yoktur (Sands, 2013). Kısacası, etnografi ve uygulama arasındaki eylem ve amaç farklılıkları her birinin farklı, ek becerilere sahip olmasını gerektirir. Etnografik beceriler sosyal hizmet uygulamasına dahil edilirse, ikisi arasındaki çizgi açıkça çizilmeli ve uygulayıcılar birinden diğerine ne zaman dönecekleri konusunda eğitilmelidir. (Sands, 2013). Burada artık araştırmanın yanında eylem de vurgu yapıldığına göre bir sosyal hizmet etnografisinden de bahsetmek yerinde olacaktır. Haight (2018) "sosyal hizmet etnografisi" terimini, "kalıcı sosyal adalet sorunlarını ele almak için yeni yaklaşımlar" üretme amacıyla "belirli kültürel toplulukların inançlarını ve uygulamalarını anlamaya" çalışan etnografiyi belirtmek için kullanmıştır. Dikkat edildiği üzere burada anlamak araç, amaç ise sosyal adalettir. Sosyal hizmet etnografisinin anlamının ötesine geçerek çözümler üretmek, dikkat çekmek, güçlendirmek gibi mesleğin doğasına uygun bir şekilde sosyal hizmet uzmanları ve eğitimcileri tarafından geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması geleceğe yönelik önemli bir adımdır. Sonuç olarak bir etnograf ve profesyonel bir sosyal hizmet uzmanı olmak için gereken becerilerdeki benzerlikler göz önüne alındığında karmaşık ve iç içe geçmiş kişisel ve sosyal sorunlarla mücadele eden, toplumun çeperlerinde yer alan insanlarla ilgili etnografik çalışmalar, sosyal hizmet öğrencilerine ve uygulayıcılarına faydalı içgörüler sağlayacaktır. Bu nedenle etnografinin hem bir araştırma yaklaşımı hem de uygulama becerilerini geliştirme bir yolu olarak sosyal hizmet müfredatına dahil edilmesi (Gillingham ve Smith, 2020; Mathias vd., 2021), sosyal hizmet uygulaması öncesi dezavantajlı grupları tanımaya yönelik etkileşim içeren saha çalışmalarının geliştirilmesi, sosyal hizmet uzmanlarının ve eğitimcilerinin etnografik araştırmalar yapmaya teşvik edilmesi önerilmektedir.

Fon

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır.

Not

1. Çalışmada literatür incelemesinin aşamaları takip edildiğinden etik kurul karar gerekli değildir.
2. Bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Kaynaklar

- Aarre, K. (1998). The child welfare debate in Portugal: A case study of a children's home. In: Edgar IR and Russell A (eds) *The Anthropology of Welfare*. London, UK: Routledge.
- Alverson H, Alverson M., Drake R.E. (2001). An ethnographic study of the longitudinal course of substance abuse among people with severe mental illness. *Community Mental Health Journal* 36(6): 557–569.
- Alvesson, M., Gabriel, Y. and Paulsen, R. (2017). *Return to Meaning: A Social Science with Something to Say*, Oxford, Oxford University Press.
- Archer, J. (2009). Intersecting feminist theory and ethnography in the context of social work research. *Qualitative Social Work*, 8(2), 143-160.
- Ashencaen Crabtree, S. (2013). Research ethics and the moral enterprise of ethnography: Conjunctions and contradictions. *Ethics and Social Welfare*, 7(4), 359-378.
- Balestrey, J. E. (2016). Social work education without walls: Ethnography as a lens for transformative learning. *Social Work Education*, 35(6), 615-631.
- Blomberg, J., Burrell, M., Guest, S. (2009). *Ethnography and Organizational Ethnography: Research Methodology*. Scientific Research Publishing,
- Bourgois, P. (2002). *In Search of Respect: Selling Crack in El Barrio* (2nd edn). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Broadhurst, K. Mason, C. (2014). 'Social work beyond the VDU: Foregrounding co-presence in situated practice—Why face-to-face practice matters', *British Journal of Social Work*, 44(3), pp. 578–95.
- Broadhurst, K., Wastell, D., White, S., Hall, C., Peckover, S., Thompson, K., Pithouse, A. Davey, D. (2010). 'Performing "initial assessment": Identifying the latent conditions for error at the front-door of local authority children's services', *British Journal of Social Work*, 40(2), pp. 352–70.
- Brodwin, P. (2013). *Everyday Ethics: Voices from the Front Line of Community Psychiatry*, Los Angeles, CA, University of California Press.
- Carr, E. S. (2010). *Scripting Addiction: The Politics of Therapeutic Talk and American Sobriety*, Princeton, NJ, Princeton University Press.
- Comfort, M., Lopez, A. M., Powers, C., Kral, A. H., & Lorvick, J. (2015). How institutions deprive: Ethnography, social work, and interventionist ethics among the hypermarginalized. *RSF: The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*, 1(1), 100-119.
- Connolly, D.R. (2000). *Homeless Mothers: Face to Face with Women and Poverty*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Cook, L. L. (2017). Making sense of the initial home visit: The role of intuition in child and family social workers' assessments of risk. *Journal of social work practice*, 31(4), 431-444.
- Davies, C.A. (1998). Caring communities or effective networks? Community care and people with learning difficulties in South Wales. In: Edgar IR and Russell A (eds) *The Anthropology of Welfare*. London, UK: Routledge, pp. 120–136.
- De Montigny, G. (1995). *Social Working: An Ethnography of Front-Line Practice*, Toronto, Ontario, Canada, University of Toronto Press.
- De Montigny, G. (2018). Social workers' peculiar contribution to ethnographic research. *Qualitative Social Work*, 17(3), 452-468.
- De Montigny, G. (2020). Institutional ethnography for social work. In *The Palgrave handbook of institutional ethnography* (pp. 505-525). Cham: Springer International Publishing.

- Desjarlais, R. (1997). *Shelter Blues: Sanity and Selfhood Among the Homeless*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Dinham, A. (2006). A Review of practice of teaching and learning of communication skills in social work in England. *Social Work Education: The International Journal*, 25 (8):838-850.
- Doyle, P. J., Rubinstein, R. L. (2014). Person-centered dementia care and the cultural matrix of othering. *The Gerontologist*, 54(6), 952-963.
- Ferguson, H. (2010). 'Walks, home visits and atmospheres: Risk and the everyday practices and mobilities of social work and child protection', *British Journal of Social Work*, 40(4), pp. 1100–17
- Ferguson, H. (2014). Researching social work practice close up: Using ethnographic and mobile methods to understand encounters between social workers, children and families. *The British Journal of Social Work*, 46(1), 153-168.
- Ferguson, H. (2017). How children become invisible in child protection work: Findings from research into day-to-day social work practice. *British Journal of Social Work*, 47(4), 1007-1023.
- Fetterman, D. M. (2010). *Ethnography step by step*. Newbury Park, CA: Sage.
- Floersch, J., Longhofer, J., Suskewicz, J. (2014). The use of ethnography in social work research. *Qualitative Social Work*, 13(1), 3-7.
- Fortune, A.E. (1994). Commentary: Ethnography in Social Work In E. Sherman & W.J. Reid (Eds.), *Qualitative research in social work* (pp.63-67). New York: Columbia University Press.
- Gao, M. (2022). Ethnography: Economic, Cultural and Technological Developments. *Journal of Anthropology Reports*, 5, 145.
- Gilgun, J. F. (2010). 'Methods for enhancing theory and knowledge about problems, policies, and practice', in I. Shaw, K. Briar-Lawson, J. Orme and R. Ruckdeschel (eds), *The SAGE Handbook of Social Work Research*, Thousand Oaks, CA, SAGE
- Gillingham, P. (2009). *The Use of Assessment Tools in Child Protection: An Ethnomethodological Study*. University of Melbourne, available online at: <http://repository.unimelb.edu.au/10187/4337> (accessed July 1, 2019).
- Gillingham, P., Smith, Y. (2020). Epistemological siblings: Seven reasons to teach ethnography in social work education. *The British Journal of Social Work*, 50(7), 2233-2251.
- Goldstein, H. (1994). Ethnography, critical inquiry and social work practice. In E.Sherman & W.J. Reid (Eds.), *Qualitative research in social work* (pp.42-51). New York: Columbia University Press.
- Goodson-Laws, J. (1994). Ethnicity and Poverty as Research Variables: Family Studies with Mexican and Vietnamese Newcomers In E.Sherman & W.J. Reid (Eds.), *Qualitative research in social work* (pp.22-31). New York: Columbia University Press.
- Grand Challenges Executive Committee. (2013). Grand challenges for social work. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 4, 165–170.
- Grand Challenges for Social Work. (2016). The grand challenges for social work [Video file]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v¼oKbj3y-LUbw>
- Grant, L. (2014). Hearts and Minds: Aspects of Empathy and Wellbeing in Social Work Students *Social Work Education*, Vol. 33, No. 3, 338-352
- Gray, M., McDonald, C. (2006). Pursuing good practice? The limits of evidence-based practice. *Journal of social work*, 6(1), 7-20.

- Gringeri, C., Barusch, A. Cambron, C. (2013). 'Examining foundations of qualitative research: A review of social work dissertations, 2008–2010', *Journal of Social Work Education*, 49(4), pp. 760–73.
- Haight, W. L. (2018). Understanding stigmatization and resistance through ethnography: Implications for practice and research. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 9, 359–376.
- Haight, W., Kayama, M., Korang-Okrah, R. (2014). Ethnography in social work practice and policy. *Qualitative Social Work*, 13(1), 127-143.
- Hall, C., White, S. (2005). Looking inside professional practice: Discourse, narrative and ethnographic approaches to social work and counselling. *Qualitative Social Work*, 4(4), 379-390.
- Hardesty, M. (2015). 'Epistemological binds and ethical dilemmas in frontline child welfare practice', *Social Service Review*, 89(3), pp. 455–98
- Hardesty, M. (2018). 'It's not a job!' Foster care board payments and the logic of the profiteering parent', *Social Service Review*, 92(1), pp. 93–133.
- Helm, D. (2014). 'Sense-making in a social work office: An ethnographic study of safeguarding judgements', *Child and Family Social Work Advance Access published October 28, 2013*, 10.1111/cfs.12101.
- Jeyasingham, D. (2014). 'Open spaces, supple bodies? Considering the impact of agile working on social work office practices', *Child and Family Social Work Advance Access published February 17, 2014*, 10.1111/cfs.12130.
- Jobling, H. (2014). 'Using ethnography to explore causality in mental health policy and practice', *Qualitative Social Work: Research and Practice*, 13(1), pp. 49–68.
- Lave, J., E. Wenger, E. (1991). *Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation*, New York, NY, Cambridge University Press.
- Longhofer, J., Floersch, J. (2012). 'An example of social work practice ethnography', in S. Becker, A. Bryman and H. Ferguson (eds), *Understanding Research for Social Policy and Social Work*, Bristol, Policy Press, pp. 305–7.
- Longhofer, J., Kubek, P. M., Floersch, J. (2010). *On being and having a case manager: A relational approach to recovery in mental health*. Columbia University Press.
- Mathias, J. (2017). Scales of value: Insiders and outsiders in environmental organizing in South India. *Social Service Review*, 91, 621–651.
- Mathias, J., Doering-White, J., Smith, Y., Hardesty, M. (2021). Situated causality: What ethnography can contribute to causal inquiry in social work. *Social Work Research*, 45(1), 7-18.
- Maynard, D. W. Clayman, S. E. (1991). 'The diversity of ethnomethodology', *Annual Review of Sociology*, 71, 385–418
- Murphy, C. (2023). From "intimate-insider" to "relative-outsider": an autoethnographic account of undertaking social work research in one's own "backyard". *Journal of Children's Services*, 18(3/4), 195-206.
- Nadan, Y. (2019). Teaching note—The ethnographic interview as a method in multicultural social work education. *Journal of Social Work Education*, 55(2), 396-402.
- Napoli, M., Bonifas, R. (2011). From Theory Toward Empathic Self-Care: Creating a Mindful Classroom for Social Work Students, *Social Work Education*, 30(6),: 635-649
- Nordstedt, M., Gustafsson, K. (2022). From Experience to Text: Issues of Representation, Disclosure, and Understanding in Ethnographic Social Work Research. *Ethics and Social Welfare*, 16(3), 274–289.

- Number Analytics. (28.06.2025). Ethnography in Modern Humanities. Erişim adresi: <https://www.numberanalytics.com/blog/ethnography-modern-humanities>
- O'Reilly, K. (2019). *Ethnographic methods* (2nd ed.). Routledge.
- Parada, H. (2004). Social work practices within the restructured child welfare system in Ontario: An institutional ethnography. *Canadian Social Work Review/Revue canadienne de service social*, 67-86.
- Parker, J., Ashencaen Crabtree, S. (2018). Wisdom and skills in social work education: promoting critical relational social work through ethnographic practice. *Relational Social Work*, 2(1), 13-29.
- Pease, B. (2010). 'Challenging the dominant paradigm: Social work research, social justice and social change', in I. Shaw, K. Briar-Lawson, J. Örne and R. Ruckdeschel (eds), *The SAGE Handbook of Social Work Research*, Thousand Oaks, CA, SAGE.
- Pithouse, A. (1998). *Social Work: The Social Organisation of an Invisible Trade*, Aldershot, Ashgate.
- Rasoal, C., Eklund, J., Hansen, E. M. (2011). Toward a conceptualization of ethnocultural empathy. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*, 5(1), 1.
- Rhodes, L. (1991). *Emptying the Beds: The Work of an Emergency Psychiatric Unit*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Riemann, G. (2005). Ethnographies of practice—practising ethnography: resources for self-reflective social work. *Journal of Social Work Practice*, 19(1), 87-101.
- Sands, R. G. (1990). Ethnographic Research, *Social Work in Health Care*, 15:1, 115-129, DOI: 10.1300/J010v15n01 09
- Sands, R. G. (2013). Ethnography. In A. E. Fortune, W. J. Reid, and R. L. Miller, Jr. (eds.), *Qualitative research in social work*, 2nd edition (pp. 136-167). New York: Columbia University Press.
- Scourfield, J. (2003). *Gender and Child Protection*, Basingstoke, Palgrave.
- Semigina., T. (2022). Critical ethnography: opportunities for research in social work. *Social Work and Education*, Vol. 9, No. 3. pp. 405-421. DOI: 10.25128/2520-6230.22.3.7.
- Shannon, P. J., Soltani, L. and Sugrue, E. (2023) 'Exploring the use of focused ethnography in social work research: A scoping review', *Qualitative Social Work*
- Sinai-Glazer, H. (2024). Revisiting the Bond between Social Work and Ethnography. *The British Journal of Social Work*, bcae047.
- Sinai-Glazer, H., Krane, J. (2021). Navigating helping relationships amidst heavy workloads: An institutional ethnography of social workers' accounts. *Journal of Social Work*, 21(4), 931-950.
- Skoll, G (1992). *Walk the Walk and Talk the Talk: Ethnography of a Drug Abuse Treatment Center Facility*. Philadelphia, PA: Temple University Press.
- Smith, D. E. (2002). Institutional ethnography. In T. May (Ed.), *Qualitative research in action* (pp. 17-52). Sage Publication.
- Smith, J. (1991). 'A methodology for the twenty-first century', *Social Forces*, 70(1), pp. 1–17.
- Smith, Y. (2014). 'Making clinical decisions when 'behavior has meaning': An ethnographic study of expertise in a residential treatment center for children and adolescents', *Qualitative Social Work: Research and Practice*, 13(1), pp. 8–25.
- Smith, Y. (2017). 'Sense' and sensitivity: Informal apprenticeship among youth care workers in a residential treatment center for children', *Child and Family Social Work*, 22(3), pp. 1330–7.

- Smith, Y. (2018). 'Moral people or moral projects? Worker altruism in youth residential treatment', *Culture, Medicine and Psychiatry*, 43(4), pp. 1–30.
- Smith, Y., Colletta, L., Bender, A. E. (2017). Client violence against youth care workers: Findings of an exploratory study of workforce issues in residential treatment. *Journal of Interpersonal Violence*. Advance online publication.
- Smith, Y., Colletta, L., Bender, A. E. (2019). Moral people or moral projects? Worker altruism in youth residential treatment. *Culture, Medicine and Psychiatry*, 43, 25–55.
- Spitzmueller, M. C. (2013). 'Shifting practices of recovery under community mental health reform: A street-level organizational ethnography', *Qualitative Social Work: Research and Practice*, 13(1), pp. 26–48.
- Townsend, E. (1998). *Good Intentions Overruled: A Critique of Empowerment in the Routine Organization of Mental Health Services*. Toronto, Canada: University of Toronto Press.
- Wagner, D. (1993). *Checkerboard Square: Culture and Resistance in a Homeless Community*. Boulder, CO: Westview Press.
- Weinberg, D. (2005). *Of Others Inside: Insanity, Addiction and Belonging in America*. Philadelphia, PA: Temple University Press.
- Winter, K., Morrison, F., Cree, V., Ruch, G., Hadfield, M., & Hallett, S. (2019). Emotional labour in social workers' encounters with children and their families. *The British Journal of Social Work*, 49(1), 217-233.

Yazar Biyografisi/Biyografileri

Doğa BAŞER, Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Sosyal Yardımlar, Toplumsal Cinsiyet, Dezavantajlı Gruplar gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.